

FØROYAR Í DAG

Ritstjórar: W. HEINESEN og HEDIN BRÚ

FØROYINGAR

Í FORNØLDINI

Tann stóri norski yrkjarin og kulturfilosoffurin Hans E. Kinch hoyrði til teir skrivandi, ið fyrst og fremst hava starvast við fólkapsykologi, og herundir hevur hann m. a. eisini skrivað um hvat vit kundu rópt føroyskt fólkalyndi. Sjálvur hevur hann ongatíð verið í Føroyum og kennir ivaleyst lítið til hesar oyggjar í nýggjari tíð; men samstundis sum hann talar um vestlandskt fólkasinni, hevur hann eisini roynt at lýsa Føroya fornöld, soleiðis sum hon kemur til sjóndar í Føroyingasøguni.

Hesir føroyingarnir frá søgutiðini hugtaka hann stórvegis. Hetta er eitt fólkaslag, sum í søgutiðini »naaðe sin uavhængige fuldkommenhed, sin suveræne renkultur paa Færøerne«.

»Typen er« (skrivar Kinch í eini grein í »Nordisk Tidsskrift«: Lidt om de tre stammer i Norden, 1923) »simpelthen en slags sjødyr, hører storm og svært hav til, farlige strømme, stor forskel paa flo og fjære, hvor baater og næst blir liggende igen langt indpaa land ved udfalden sjø og da med en fjære fuld av vaat glinsende tang og underlige sjødyr og svære skæl fra havets fabelverden; det bidrar til at gi en stadig usikkerhed i blodet, en uro i sindet, en daarlig rotfæstet moral ogsaa. De tror paa overnaturlige væsener, de driver seid, og de var gerne store blotmænd. Ansigt til ansigt med det farlige havliv minker jo alle hensyn; de mennesker skyr ingen midler, eller har ialtfald ikke tid

og sind til at være nøieregnende her.

Farlige fiender, sleipe som tang: én ved ikke ordet av før én ligger der! De lever i vaatt og regnsurt klima; men saa med eventyrlige soldager iblandt, blikstille hav og firmamentet i ett, saa saltvandsmennesket er som optagen til himmels.

Forsigtige folk; men vældige seilere, naar de først er kommet ud for storm, lensende unna paa bølgetoppene for lave revede seil med livet i den næve som holder om styrvolen, folk som forstaar at holde kursen i al slags sjø og aldrig mister færdens maal av syne, som forstaar endog at seile tom igen den fyldte baat; og langt derude etsteds ligger selve tilværelsens slut, ens sikre død, der hvor storhavet blander sig op i tidevandets vældige hvirvler, hvor det gaar for sig med øredøvende brak og skumsprøiten staar hvid mod himlen, hvor selv skipe suges i dybet og males til fliser mod bunden. — Det ser kanske ikke ud som der er stram disciplin ombord, — ser ikke ud slik; men rører der paa seg en liden formening om kursen, eller kommer der forslag om en ny klo i seilet, blir der hujet: hold kæft! fra ham som sidder med styrvolen.

I sagaen hører den type ogsaa Nordland til; vi har hos Snorre prægtige tegninger, som f. eks. den af Haarek i Thjottá eller den af Thore Hund. De tilhører i det hele den yderste kant av Nordsjæ-

bassinet — jo længer ud til havs én kommer, des klarere blir typen — springer fra Nord-Norge til Færøerne, Hjøttland, Orknøerne, Suderøerne. Og mutatis mutandis: stoffet kan vi skimte delvis den dag i dag i politikere fra den kant«.

Tað er óivað, at Kinch við »politikere fra den kant« sipar til norskar politikarar, eins og hansara umtala av Føroyingasøgu yvir- høvur hoyrir heima í einum reit norskum samanhangi. Men tey dømi, ið vit her hava borið fram, eru tó sera áhugaverd.

Ogvuliga forvitnisligt fyri okkum er eisini tað, ið Kinch skrivar (í somu grein, bls. 369 og 462) um eitt annað lyndi hjá hesum fólkaslagnum, ið hann finnur so egið fyri tað »vestlandska« sinnið. Vit taka upp aftur:

»Siden jeg nævner Nordsjæbassinet's mand, tar jeg med det samme et andet træk, som er tilagt Nordmanden, og som jeg oppfatter paa lignende vis, nemlig som et resultat av de ydre kaar. Jeg tænker paa det man har kaldt »tvisyn«, denne lek paa rakeknivens egg mellem at mene hvad man mener og ikke ikke mener, slik som det hævdes av litteraturhistorikerne serlig at ha fundet udtryk hos *Vnfe* her nord, — den samme lek som i Cervantes' værk fik sit evig gyldige, sit verdensgyldige udtryk. Ellers et træk som er u-kvindens, skent det fortæller om vanmagt og manglende koncentration. Sindet er ikke hel ved længer: man er og er ikke! Man hytter sit skind. Og det opstaar i smaa forhold; eller nær-

mere bestemt: av den følelse at mangle tumleplads for sine evner. Som i *Don Quixote* av at være kommen udenfor ridderromanens og de store bedrifters tid. Man har sammenlignet det med »romantisk ironi«; og det er jo en avart, men det er ikke helt det samme, eftersom »tvisyn« ikke saa udelukkende staar i relation til digtningens verden eller er fremlokket ved dens fornøftstridige chimærer«.

I et lidet og magtesløst folk faar det træk let noget av renkultur over sig. Thi vaner sætter sig let fast, ligesom der overhovedet i det genlydløse hurtigt gaar skablon i alt. Foruden at det ligger til selve folkekarakteren ogsaa; man er tung i siget. Det ytrer sig f. eks. i en viss vedholdenhed i følelsen. Saa ogsaa i hadet, i personforfølgelsen — glir udi og ligner manier, naar ingen gider bite igen; man ser det saaledes i det politiske liv indtil uridderlighed, hvor man sløvt blir ved at traakke som sauen i raaken, idet den velgørende distraktion for sindet, som ligger i folke-mylder, mangler«.

Tað ið Kinch her sigur um tvisýn miðar sjálvandi eisini serliga imóti norskum sinni, men vit kunnu finna tað sama fyrbrigdi eisini hjá okkum — ikki minst í tí politiska livinum í okkara døgum (persónjagstran og óhæviskan atburð).

Og eisini her hjá okkum hava vit, sum vituligt er, lyndi til at »traakke som sauen i raaken«.

TRYGGINGARSAMBANDIÐ „FØROYAR“.

Rábalansa pr. 30. september 1943.

	debet	kredit
Kassi.....	15.616.15	
Bankar.....	4.516.070.30	
Tryggingargjeld.....		2.881.652.74
Endurtryggingargjeld.....	429.301.59	
Debitorar.....	1.118.542.29	
Kreditorar.....		63.652.06
Kostnaður.....	85.226.11	
Endurgjeld.....	779.086.17	
Minudemøntering.....	1.641.57	
Trs. »FØROYAR« tilg. hjá deildunum	333.807.97	
Deildinar: avgift til skuldar.....		280.169.66
Inventar.....	7.626.28	
Rentur.....		1.169.63
Skadatilrak.....		480.000.00
Tiltaksgrunnur.....		3.580.274.34
	7.286.918.43	7.286.918.43

Tórshavn, hin 22. oktober 1943.

K. F. U. K. í Havn ætlar fyrst í desember at hava ein basar og ein burturluting. Ætlanin ar at lata $\frac{2}{3}$ ella meir av peninginum til hjálp til ungfolk í grannalondum okkara; — vit teinkja mest uppá Danmark sum er statt í neyð av kriggsáðum; at neyðin verður stór alla staðni, tá ið einaferð avtornar, er eingin í iva um.

Væl vita vit, at kriggið hevur kravt mong mannaltv her hjá okkum, og at tað eru mong fadirlays børn her, sum treingja til hjálp og tey vilja vit eisini minnst til, men vit kenna ikki til at hava eina tunga harða fíggingahond liggjandi yvir landi og fólk, og vit hava til henda dag fingið alt tað, okkum hevur tørvast. Mong eru eisini tey, sum eru glád fyri

ta hjálp, sum er veitt tí ungdómi sum burtur er staddur, og munnu tey ikki vera mong, sum í takksemi fegin vilja rætta eina hjálpanði hond fyri at vera við til at beta um neyðina. Okkum kemur í huga at hvarja ferð heitt varð á Føroya fólk fyri at fáa hjálp, tá bleiv ikki svarað nei, tvørturimóti, og vóna vit at tað heldur ikki verður sagt nei hesa ferð, nú vit koma og biðja um hjálp til at kunna fáa í lag góðan og stóran basar, og at tit vilja taka væl imóti teim lutasedlum vit senda út.

Vit siga takk fyri allar gávur, sum sendar verða, ikki bert hondarbeiði, men eisini fyri t. d. eina rullupylsu, eitt tjógv o. a. t.

Gávarnar kunnu verða sendar til

Henriette Hansen,
K. F. U. K.
Havn.